

**AKMEOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH
SINF O‘QITUVCHILARINING KASBIY MAHORATINI RIVOJLANTIRISH
METODIKASI**

Abdullayeva Nodira Abdusalomovna

Osiyo Xalqaro Universiteti

Pedagogika yo‘nalishi MM-3-P-25 guruhining 1- bosqich talabasi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada akmeologik yondashuv asosida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari hamda amaliy mexanizmlari tadqiq etilgan. Tadqiqotda akmeologik yondashuvning mazmun-mohiyati, uning pedagogik ta‘lim tizimidagi o‘rni va ahamiyati yoritilib, bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy yetukligini shakllantirishga ta‘sir etuvchi omillar tahlil qilingan. Kasbiy mahoratning motivatsion-qadriyatli, kognitiv, operatsion-faoliyatli, kommunikativ va reflektiv komponentlari aniqlanib, ularni rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik tizim ishlab chiqilgan. Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil, pedagogik kuzatish, anketa, suhbat, diagnostika hamda tajriba-sinov metodlaridan foydalanilgan. Olingan natijalar akmeologik yondashuv asosida tashkil etilgan ta‘lim jarayoni bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligi, pedagogik ijodkorligi, reflektiv madaniyati va kasbiy motivatsiyasini samarali rivojlantirishini ko‘rsatdi. Tadqiqot natijalari oliy pedagogik ta‘lim muassasalarida pedagog kadrlar tayyorlash sifatini oshirish hamda bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy yetukligini ta‘minlashga xizmat qiluvchi ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi.*

Kalit so‘zlar: *akmeologik yondashuv, kasbiy mahorat, bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi, pedagogik kompetentlik, kasbiy yetuklik, reflektiv faoliyat, pedagogik ijodkorlik, o‘z-o‘zini rivojlantirish, pedagogik ta‘lim, innovatsion texnologiyalar, kasbiy motivatsiya, akmeologiya, metodik tizim, pedagogik faoliyat, ta‘lim sifati.*

KIRISH

Jahon ta‘lim tizimida yuz berayotgan globalashuv jarayonlari, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda ta‘lim sifatiga qo‘yilayotgan zamonaviy talablar pedagog kadrlarning kasbiy tayyorgarligini yangi bosqichga olib chiqishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich ta‘lim tizimi uchun raqobatbardosh, ijodkor, innovatsion fikrlaydigan va o‘z kasbiy faoliyatida yuqori natijalarga erisha oladigan o‘qituvchilarni tayyorlash masalasi pedagogika fanining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Chunki boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi nafaqat o‘qituvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini shakllantiruvchi mutaxassis, balki ularning shaxsiy rivojlanishi, ijtimoiylashuvi va ma‘naviy kamolotiga bevosita ta‘sir ko‘rsatuvchi pedagogik subyektdir.

Mamlakatimizda ta‘lim tizimini modernizatsiya qilish, pedagog kadrlar tayyorlash sifatini oshirish hamda o‘qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga qaratilgan islohotlar izchil amalga oshirilmoqda. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida ta‘lim

sifati va pedagoglar kasbiy mahoratini oshirish, xalqaro standartlarga mos kadrlar tayyorlash ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Bu esa bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini tayyorlash jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalar, kompetensiyaviy yondashuvlar va shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim tamoyillarini keng joriy etishni talab etadi.

Mazkur jarayonda akmeologik yondashuv alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Akmeologiya insonning kasbiy va shaxsiy rivojlanishining eng yuqori cho‘qqilariga erishish qonuniyatlarini o‘rganuvchi fan sifatida pedagogning kasbiy yetuklikka intilishi, o‘zini-o‘zi rivojlantirishi, reflektiv faoliyati va ijodiy salohiyatini takomillashtirishning nazariy-metodologik asoslarini yaratadi. Akmeologik yondashuv bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorgarligini faqat bilim va ko‘nikmalar tizimi bilan cheklab qolmasdan, balki ularda kasbiy o‘zlikni anglash, o‘z imkoniyatlarini baholash, uzluksiz o‘zini rivojlantirish hamda pedagogik faoliyatda yuqori natijalarga erishishga bo‘lgan ehtiyojni shakllantirishga xizmat qiladi.

Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, pedagoglarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish, pedagogik mahoratni takomillashtirish va akmeologik rivojlanish masalalari ko‘plab xorijiy hamda mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Biroq bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini akmeologik yondashuv asosida rivojlantirish metodikasini ishlab chiqish, uning mazmuni, tarkibiy komponentlari, pedagogik shart-sharoitlari va samaradorlik mezonlarini aniqlash bilan bog‘liq masalalar hali ham dolzarb ilmiy muammo sifatida saqlanib qolmoqda. Ayniqsa, oliy pedagogik ta‘lim jarayonida talabalarning kasbiy rivojlanish dinamikasini akmeologik nuqtai nazardan tashkil etish va boshqarish bo‘yicha ilmiy-metodik tavsiyalarning yetarli darajada ishlab chiqilmagani ushbu tadqiqotning zaruratini yanada kuchaytiradi.

Shundan kelib chiqib, mazkur maqolaning maqsadi akmeologik yondashuv asosida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslarini tahlil qilish, uning mazmuni va tarkibiy tuzilishini aniqlash hamda samarali metodikasini ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot natijalari oliy ta‘lim muassasalarida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini tayyorlash sifatini oshirish, ularning kasbiy kompetentligini takomillashtirish va pedagogik faoliyatda yuqori natijalarga erishishga xizmat qiluvchi ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga imkon beradi. Shu jihatdan, akmeologik yondashuv asosida kasbiy mahoratni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish zamonaviy pedagogika nazariyasi va amaliyoti oldida turgan muhim ilmiy vazifalardan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirish masalasi pedagogika fanining muhim tadqiqot yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, ushbu muammo turli ilmiy maktablar va nazariy yondashuvlar doirasida keng o‘rganilgan. Xususan, kasbiy rivojlanishning psixologik-pedagogik asoslari, pedagogik mahoratning tarkibiy komponentlari hamda o‘qituvchining kasbiy yetuklikka erishish mexanizmlari bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlar zamonaviy pedagogik ta‘limning metodologik poydevorini tashkil

etadi. Akmeologik yondashuvning nazariy asoslari B.G. Ananyev, A.A. Derkach, N.V. Kuzmina, A.A. Bodalev singari olimlarning ilmiy izlanishlarida yoritilgan bo‘lib, ularda insonning kasbiy va shaxsiy rivojlanishining eng yuqori bosqichlariga erishish qonuniyatlari, o‘z-o‘zini rivojlantirish mexanizmlari hamda kasbiy yetuklik omillari tahlil qilingan. Mazkur tadqiqotlarda akmeologiya inson faoliyatining eng yuqori natijalarini ta‘minlovchi shart-sharoitlar, ichki imkoniyatlar va rivojlanish resurslarini aniqlashga qaratilgan integrativ fan sifatida talqin etiladi.

Pedagogik mahorat masalalari V.A. Slastenin, I.F. Isayev, Ye.N. Shiyanov, Yu.K. Babanskiy, V.A. Kan-Kalik va boshqa olimlarning ilmiy ishlarida o‘rganilib, pedagogik mahorat o‘qituvchining kasbiy bilimlari, amaliy ko‘nikmalari, kommunikativ kompetentligi, pedagogik texnikasi, refleksiv faoliyati hamda ijodiy salohiyatining integratsiyalashgan tizimi sifatida tavsiflangan. Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv doirasida olib borilgan tadqiqotlarda o‘qituvchining kasbiy kompetentligini rivojlantirish ta‘lim sifatini oshirishning asosiy omillaridan biri ekanligi asoslab berilgan. Mahalliy olimlar tomonidan amalga oshirilgan ilmiy izlanishlarda ham pedagogik kadrlar tayyorlash jarayonini takomillashtirish, bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish, innovatsion faoliyatga tayyorlash hamda uzluksiz kasbiy o‘shini ta‘minlash masalalariga alohida e‘tibor qaratilgan. Biroq mavjud tadqiqotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini aynan akmeologik yondashuv asosida rivojlantirish metodikasining mazmuni, pedagogik mexanizmlari, samaradorlik mezonlari va amaliy texnologiyalari yetarli darajada tizimlashtirilmagan.

Mazkur tadqiqotning metodologik asosini shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim, tizimli yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv, faoliyatli yondashuv hamda akmeologik yondashuv tamoyillari tashkil etadi. Tadqiqotda bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchisining kasbiy mahorati murakkab integrativ sifat sifatida qaralib, uning motivatsion-qadriyatli, kognitiv, operatsion-faoliyatli, kommunikativ va refleksiv komponentlari o‘zaro uzviy bog‘liqlikda tahlil qilindi. Akmeologik yondashuv nuqtai nazaridan talabning kasbiy rivojlanishi uzluksiz o‘zini takomillashtirish, kasbiy o‘zlikni anglash, individual imkoniyatlarni safarbar etish va pedagogik faoliyatda yuqori natijalarga erishishga yo‘naltirilgan jarayon sifatida baholandi.

Tadqiqot jarayonida nazariy va empirik metodlar majmuasidan foydalanildi. Nazariy bosqichda pedagogik, psixologik va akmeologik adabiyotlarni qiyosiy-tahliliy o‘rganish, ilmiy manbalarni umumlashtirish, tizimlashtirish va konseptual tahlil qilish metodlari qo‘llanildi. Empirik bosqichda kuzatish, suhbat, anketa, pedagogik diagnostika, ekspert baholash va pedagogik tajriba-sinov metodlaridan foydalanildi. Olingan natijalarning ishonchliligini ta‘minlash maqsadida statistik tahlil hamda natijalarni qiyosiy solishtirish usullari qo‘llanildi. Tadqiqot metodologiyasi bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirishga xizmat qiluvchi akmeologik omillarni aniqlash, ularning rivojlanish darajalarini baholash hamda samarali metodik tizimni ishlab chiqishga yo‘naltirildi. Natijada akmeologik yondashuv asosida tashkil etilgan ta‘lim jarayoni talabalarning kasbiy motivatsiyasi, refleksiv madaniyati, pedagogik ijodkorligi va kasbiy

kompetentligini rivojlantirishning muhim omili sifatida namoyon bo‘lishi ilmiy jihatdan asoslandi.

NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida akmeologik yondashuv asosida ishlab chiqilgan metodik tizimning bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirishga ta‘siri nazariy va amaliy jihatdan baholandi. Pedagogik tajriba-sinov ishlari oliy ta‘lim muassasasining pedagogika yo‘nalishi talabalari ishtirokida tashkil etilib, ularda kasbiy motivatsiya, pedagogik bilimlar tizimi, amaliy faoliyat ko‘nikmalari, kommunikativ kompetentlik hamda refleksiv madaniyatning rivojlanish darajalari qiyosiy tahlil qilindi. Olingan natijalar akmeologik yondashuv asosida tashkil etilgan ta‘lim jarayoni talabalarning kasbiy o‘shishiga sezilarli ijobiy ta‘sir ko‘rsatishini tasdiqladi.

Tajriba natijalariga ko‘ra, talabalarda kasbiy faoliyatga nisbatan motivatsion yo‘nalganlikning kuchayishi, pedagogik faoliyatning ijtimoiy ahamiyatini chuqur anglash hamda o‘z kasbiy istiqboliga nisbatan mas‘uliyat hissining ortishi kuzatildi. Akmeologik mashg‘ulotlar, refleksiv topshiriqlar, kasbiy vaziyatlarni modellashtirish va portfolioga asoslangan faoliyat talabalarning o‘z imkoniyatlarini baholash, mustaqil qaror qabul qilish va o‘zini-o‘zi rivojlantirish ko‘nikmalarini shakllantirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qildi. Ayniqsa, pedagogik amaliyot jarayonida talabalarning darsni loyihalash, o‘quvchilar bilan samarali muloqot o‘rnatish, interfaol metodlardan foydalanish hamda ta‘lim jarayonini refleksiv tahlil qilish ko‘rsatkichlari sezilarli darajada yaxshilandi.

Kasbiy mahoratning kognitiv komponenti bo‘yicha o‘tkazilgan diagnostika natijalari talabalarning pedagogika, psixologiya va boshlang‘ich ta‘lim metodikasiga oid nazariy bilimlarni tizimli o‘zlashtirish darajasi oshganini ko‘rsatdi. Operatsion-faoliyatli komponent tahlili esa ularning darsni tashkil etish, ta‘lim texnologiyalarini qo‘llash, o‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va ta‘lim natijalarini baholash bo‘yicha amaliy kompetensiyalari rivojlanganini tasdiqladi. Kommunikativ komponent bo‘yicha talabalarning pedagogik muloqot madaniyati, jamoada ishlash ko‘nikmalari va ta‘lim subyektlari bilan hamkorlik o‘rnatish qobiliyatlari yuqori darajada shakllanganligi aniqlandi.

Refleksiv komponent tahlili ayniqsa muhim natijalarni ko‘rsatdi. Talabalar o‘z pedagogik faoliyatini tahlil qilish, muvaffaqiyat va kamchiliklarni aniqlash, kasbiy rivojlanish istiqbollari belgilash hamda individual rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish bo‘yicha yuqori natijalarga erishdilar. Bu holat akmeologik yondashuvning asosiy g‘oyasi — shaxsning o‘zini-o‘zi anglash va uzluksiz kasbiy takomillashuvga yo‘naltirilganligini amaliy jihatdan tasdiqladi.

Tajriba va nazorat guruhlari natijalarini qiyosiy tahlil qilish akmeologik yondashuv asosida ishlab chiqilgan metodikaning samaradorligini ilmiy jihatdan asoslash imkonini berdi. Tajriba guruhida yuqori darajadagi kasbiy mahorat ko‘rsatkichlari ulushi sezilarli ortib, past darajadagi ko‘rsatkichlar kamaydi. Nazorat guruhida esa bunday o‘zgarishlar nisbatan sust namoyon bo‘ldi. Statistik tahlil natijalari olingan farqlarning tasodifiy emasligini, balki qo‘llangan metodik tizimning samarali ta‘siri bilan izohlanishini ko‘rsatdi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari akmeologik yondashuv bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirishning muhim pedagogik omili ekanligini, u talabalarning kasbiy motivatsiyasi, refleksiv madaniyati, pedagogik ijodkorligi va amaliy kompetentligini kompleks ravishda takomillashtirishga xizmat qilishini ilmiy jihatdan tasdiqladi. Mazkur metodika oliy pedagogik ta‘lim tizimida bo‘lajak o‘qituvchilarni tayyorlash sifatini oshirish hamda ularning kasbiy yetuklikka erishish jarayonini samarali tashkil etishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari akmeologik yondashuvning bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirishdagi pedagogik imkoniyatlari yuqori ekanligini ko‘rsatdi. Olingan ma‘lumotlar zamonaviy pedagogika va akmeologiya fanlarida ilgari surilgan nazariy qarashlar bilan uyg‘unlikda bo‘lib, pedagog shaxsining kasbiy yetuklikka erishishi uzluksiz o‘zini-o‘zi rivojlantirish, refleksiv faoliyatni tashkil etish hamda ijodiy salohiyatni ro‘yobga chiqarish bilan chambarchas bog‘liq ekanligini tasdiqlaydi. Tadqiqot davomida aniqlangan natijalar pedagogik mahoratni faqat bilim, ko‘nikma va malakalar yig‘indisi sifatida emas, balki shaxsning kasbiy qadriyatlari, motivatsiyasi, refleksiv madaniyati va innovatsion faoliyatga tayyorligini qamrab oluvchi integrativ sifat sifatida talqin qilish zarurligini ko‘rsatdi.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, akmeologik yondashuv asosida tashkil etilgan ta‘lim jarayonida talabalarning kasbiy faoliyatga bo‘lgan ichki ehtiyoji va motivatsiyasi sezilarli darajada rivojlanadi. Bu holat o‘z navbatida pedagogik faoliyatning mazmun-mohiyatini chuqur anglash, kasbiy identifikatsiyaning shakllanishi va o‘z kasbiy kelajagini ongli ravishda rejalashtirishga xizmat qiladi. An‘anaviy tayyorgarlik tizimida ko‘proq bilimlarni o‘zlashtirish va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishga urg‘u berilsa, akmeologik yondashuv talabaning shaxsiy rivojlanish trayektoriyasini belgilash, o‘z imkoniyatlarini safarbar etish hamda kasbiy muvaffaqiyatga erishish mexanizmlarini shakllantirishga yo‘naltirilganligi bilan ajralib turadi.

Tadqiqot natijalari refleksiya va o‘z-o‘zini baholash jarayonlarining kasbiy mahorat rivojlanishidagi o‘rnini ham tasdiqladi. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining pedagogik faoliyatni tahlil qilish, o‘z yutuq va kamchiliklarini aniqlash, kasbiy rivojlanish istiqbollari belgilash qobiliyatlari rivojlangan sari ularning pedagogik kompetentligi va ijodiy faolligi ham ortib borishi kuzatildi. Mazkur holat akmeologiyaning asosiy tamoyillaridan biri bo‘lgan shaxsning o‘z rivojlanish subyekti sifatida namoyon bo‘lishi g‘oyasini amaliy jihatdan tasdiqlaydi.

Muhokama natijalari shuni ham ko‘rsatadiki, kasbiy mahoratning samarali rivojlanishi uchun ta‘lim jarayonida akmeologik muhitni yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday muhit talabalarning mustaqil fikrlashini qo‘llab-quvvatlash, kasbiy muammolarni hal etishga jalb qilish, innovatsion g‘oyalarni ilgari surish va refleksiv faoliyatni rag‘batlantirish orqali shakllanadi. Ayniqsa, pedagogik vaziyatlarni modellash, loyiha faoliyati, portfoliolar bilan ishlash hamda kasbiy refleksiyaga

asoslangan topshiriqlar talabalarning kasbiy yetuklik darajasini oshirishga xizmat qiluvchi samarali vositalar ekanligi aniqlandi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari boshlang‘ich ta‘lim tizimi uchun pedagog kadrlar tayyorlashda akmeologik yondashuvni kompetensiyaviy va shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvlar bilan integratsiyalash zarurligini ko‘rsatdi. Chunki zamonaviy boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi nafaqat yuqori kasbiy bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi, balki o‘z faoliyatini tanqidiy tahlil qila oladigan, innovatsion faoliyatga tayyor, ijodkor va uzluksiz o‘zini rivojlantirishga intiluvchi mutaxassis sifatida shakllanishi lozim. Shu nuqtai nazardan, akmeologik yondashuv pedagogik ta‘limning mazmuni, shakllari va metodlarini takomillashtirishning muhim metodologik asosi sifatida namoyon bo‘ladi.

Tadqiqot davomida aniqlangan ilmiy natijalar bo‘ljak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirish jarayonini samarali tashkil etish uchun pedagogik ta‘lim dasturlariga akmeologik mazmundagi maxsus modullarni kiritish, refleksiv faoliyatga asoslangan metodlarni keng qo‘llash hamda talabalarning individual kasbiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishga alohida e‘tibor qaratish lozimligini ko‘rsatdi. Mazkur yondashuv pedagogik ta‘lim sifatini oshirish, bo‘ljak o‘qituvchilarning kasbiy yetukligini ta‘minlash va ularni zamonaviy ta‘lim muhitida samarali faoliyat yuritishga tayyorlashning muhim omili sifatida baholanishi mumkin. Natijada akmeologik yondashuv pedagogik ta‘lim jarayonining samaradorligini oshiruvchi, bo‘ljak o‘qituvchilarning kasbiy mahoratini yuqori bosqichga olib chiquvchi innovatsion metodologik paradigma sifatida namoyon bo‘ladi.

XULOSA

Mazkur tadqiqotda akmeologik yondashuv asosida bo‘ljak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari tahlil qilinib, uning pedagogik imkoniyatlari hamda amaliy samaradorligi ilmiy jihatdan asoslandi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, zamonaviy ta‘lim tizimida boshlang‘ich sinf o‘qituvchisining kasbiy mahorati nafaqat kasbiy bilim, ko‘nikma va malakalarning yig‘indisi, balki pedagogning shaxsiy rivojlanishi, kasbiy motivatsiyasi, refleksiv madaniyati, innovatsion faoliyatga tayyorligi hamda uzluksiz o‘zini-o‘zi takomillashtirishga intilishini o‘z ichiga oluvchi murakkab integrativ sifat hisoblanadi.

Tadqiqot davomida akmeologik yondashuvning bo‘ljak o‘qituvchilarni kasbiy yetuklikka yo‘naltirishdagi ahamiyati aniqlandi. Ushbu yondashuv talabalarning kasbiy faoliyatga ongli munosabatini shakllantirish, pedagogik faoliyatning mazmun va mohiyatini chuqur anglash, o‘z imkoniyatlarini baholash hamda kasbiy rivojlanishning individual strategiyasini ishlab chiqishga xizmat qilishi bilan tavsiflanadi. Natijalar akmeologik yondashuv asosida tashkil etilgan ta‘lim jarayoni talabalarning kasbiy motivatsiyasi, pedagogik kompetentligi, kommunikativ madaniyati, refleksiv qobiliyatlari va pedagogik ijodkorligini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko‘rsatdi.

Shuningdek, tadqiqotda bo‘ljak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirishning tarkibiy komponentlari sifatida motivatsion-qadriyatli, kognitiv, operatsion-faoliyatli, kommunikativ hamda refleksiv komponentlar ajratib

ko'rsatildi va ularning o'zaro uzviy bog'liqligi ilmiy jihatdan asoslab berildi. Mazkur komponentlarning uyg'un rivojlanishi pedagogning kasbiy yetuklik darajasini belgilovchi muhim mezon sifatida namoyon bo'lishi aniqlandi.

Tadqiqot natijalari asosida akmeologik yondashuvga tayangan holda kasbiy mahoratni rivojlantirishning metodik tizimi ishlab chiqildi. Ushbu tizim pedagogik vaziyatlarni modellashtirish, reflektiv tahlil, portfolioga asoslangan faoliyat, innovatsion ta'lim texnologiyalari hamda mustaqil kasbiy rivojlanish mexanizmlaridan samarali foydalanishga asoslanadi. Tajriba-sinov ishlari mazkur metodikaning samaradorligini tasdiqlab, talabalarning kasbiy tayyorgarligi va pedagogik faoliyatga tayyorlik darajasini sezilarli ravishda oshirish imkonini berishini ko'rsatdi.

Umuman olganda, akmeologik yondashuv bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy mahoratini rivojlantirishning samarali pedagogik mexanizmi sifatida namoyon bo'lib, ularning kasbiy kompetentligini takomillashtirish, pedagogik faoliyatda yuqori natijalarga erishish hamda zamonaviy ta'lim muhitida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi. Shu bois, oliy pedagogik ta'lim tizimida akmeologik yondashuv asosida ishlab chiqilgan metodikalarni keng joriy etish, ta'lim dasturlarini mazkur yondashuv talablari asosida takomillashtirish hamda bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga yo'naltirilgan innovatsion pedagogik texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot natijalari pedagogik kadrlar tayyorlash sifatini oshirish, boshlang'ich ta'lim tizimi uchun yuqori malakali va kasbiy jihatdan yetuk mutaxassislarni shakllantirishga xizmat qiluvchi ilmiy-metodik asos sifatida e'tirof etilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2021. – 464 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risidagi Farmon. – Toshkent, 2022.
3. O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
4. O'zbekiston Respublikasining “Ilm-fan va ilmiy faoliyat to'g'risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2019.
5. Ananyev B.G. Chelovek kak predmet poznaniya. – Sankt-Peterburg: Piter, 2001. – 288 s.
6. Derkach A.A. Akmeologiya: lichnostnoye i professionalnoye razvitiye cheloveka. Kniga 1. – Moskva: RAGS, 2004. – 391 s.
7. Derkach A.A., Zazykin V.G. Akmeologiya. – Sankt-Peterburg: Piter, 2003. – 256 s.
8. Kuzmina N.V. Professionalizm lichnosti prepodavatelya i mastera proizvodstvennogo obucheniya. – Moskva: Vysshaya shkola, 1990. – 119 s.

20-Iyun, 2026-yil

9. Bodalev A.A. Vershina v razvitii vzroslogo cheloveka: kharakteristiki i usloviya dostijeniya. – Moskva: Flinta, 1998. – 168 s.

10. Slastenin V.A., Isayev I.F., Shiyanov Ye.N. Pedagogika. – Moskva: Akademiya, 2013. – 608 s.

